

Tisková zpráva

Židovské sídliště Terezín: Okrašlovací podvod. Návštěva Mezinárodního výboru Červeného kříže v ghettu Terezín před 75 lety – 23. června 1944

V těchto dnech si připomínáme 75 let od události, které vešly do dějin holocaustu pod označením „zkrášlovací akce“ nebo „zkrášlování Terezína“. Při této příležitosti chceme uctít památku vězňů tereziínského ghetta, kteří nejen že byli vězněni, mučeni a vražděni hladem, nedostatečnou péčí, popravami a transporty do plynových komor Osvětimi, ale navíc byli zneužiti ke zfalšování skutečnosti, ke hře, ve které museli hrát absurdní role spokojených obyvatel „normálního provinčního města“. Průběh návštěvy a její význam připomínáme v dokumentárním snímku *Židovské sídliště Terezín: Okrašlovací podvod* filmařky Martiny Malinové prostřednictvím výpovědí očitě svědkyně Doris Grozdanovičové, bývalé vězeňkyně tereziínského tábora, Davida Haase, vnuka jednoho z nejvýznamnějších tereziínských malířů Bedřicha Fritty, jehož obrazy s nekompromisní ironií odkrývají cynismus a zrůdnost nacistického systému.

V reakci na sílící mezinárodní zájem o situaci Židů v nacistické Třetí říši vyjádřený na začátku roku 1943 požadavkem Mezinárodního výboru Červeného kříže podívat se do některého z hlavních nacistických koncentračních táborů, byl jako vhodné ukázkové místo nacisty zvolen Terezín. Přípravy začaly už na jaře 1943 a vyvrcholily několik týdnů před ohlášenou návštěvou. Součástí přípravných prací nebylo jen přejmenování ghetta na „židovské sídliště“ nebo založení „Banky židovské samosprávy“, která operovala speciálními tereziínskými penězi, ve skutečnosti zcela bezcennými papírky. Byly zřízeny obchody, ve kterých se „prodávalo“ zboží – věci zabavené vězňům při příchodu do tábora, dětské hřiště i kavárna. Z ghetta byly také poslány do plynových komor Osvětimi nejhůře vypadající vězni.

„Návštěva desetičlenné komise proběhla v pátek 23. června 1944 přibližně mezi 12. a 16. hodinou. Delegáti byli za doprovodu velitele ghetta a předsedy Židovské rady starších vedeni přesně naplánovanou trasou, na níž viděli předem připravené představení s najatým herci – vybranými vězni ghetta, kteří se hráli naučené sekvence v pestrých a pečlivě vyrobených kulisách,“ popisuje historickou událost Tereza Štěpková, ředitelka Institutu Tereziínské iniciativy.

Dokument s názvem *Židovské sídliště Terezín: Okrašlovací podvod* byl natočen proto, aby jednak připomněl významné výročí a zároveň, aby upozornil na to, že i dnes se stáváme oběťmi různých falešných zpráv a dezinformací. Dodnes naštěstí žijí pamětníci, kteří si na tento zkrášlovací podvod pamatují: „My jsme věděli, že přijede komise Červeného kříže a proto se všechno zkrášlovalo. A tehdy jsme doufali, že uvidí ten opravdický život, tu bídu, to neštěstí, to umírání těch lidí. Všechno se natíralo, hrála tu hudba, hrálo se divadlo, na ulici mohli být jenom lidé, kteří vypadali dobře. Ti, co vypadali špatně, byli staří a nemohoucí, tak se nesměli ukazovat.“ vzpomíná jedna z posledních pamětnic tereziínského ghetta Doris Grozdanovičová.

Scény z okrašlovací akce zachytil na svých obrazech tereziínský malíř Bedřich Fritta (1906 – 1944, Osvětim). „Bedřich Fritta maloval tyto obrazy, i když věděl, že je to zakázané. Jeden z malířské dílny hlídal vchod, jestli nejdou Němci, a druzí malovali takzvanou ‚horor propagandu‘ – jak to Němci nazývali – a pašovali je ven, aby se to svět dozvěděl. Bohužel se to prozradilo, že tam skupina něco provádí. Když bylo po návštěvě Červeného kříže, provedli Němci v malířské

Institut Tereziński iniciativy

dílně razii a pár obrazů – důkazů našli." vypráví David Haas, vnuk Bedřicha Fritty. Bedřich Fritta byl zavražděn v Osvětimi. „Rasismus se vrací do Evropy se stejně drzou tváří jako tehdy a my máme povinnost varovat naše spoluobčany před tím, aby se nechali podruhé nebo zase klamat nějakou iluzí místo toho, aby sami otevřeli oči a dělali si sami názor," dodává pan Haas.

Dokument *Židovské sídliště Tereziín: Okrašlovací podvod* je zveřejněn na [portálu holocaust.cz](http://portalu.holocaust.cz), kde bude doprovoben také textem, který popisuje historickou událost. Dokument je také dostupný na [youtube kanále Institutu Tereziński iniciativy](https://www.youtube.com/channel/UC...).

Tereza Štěpková, ředitelka ITI

tereza.stepkova@terezinstudies.cz

776 743 554